

10/07/2015

Modernització activa vs. modernització passiva a Itàlia (1871- 2007)

Aquest article presenta noves estimacions dels indicadors socials i econòmics per a Itàlia i les seves regions, des de 1871 fins a 2007. Dades d'esperança de vida, educació, PIB per càpita i Índex de Desenvolupament Humà permeten discutir xifres regionals i analitzar l'evolució de la desigualtat entre el Nord i el Sud. Els autors llancen una hipòtesi per explicar els diferents patrons regionals: la distinció entre modernització activa (derivada del paper dels actors locals) i modernització passiva (deguda a la intervenció de l'Estat).

L'article presenta noves estimacions dels indicadors socials i econòmics per a Itàlia i les seves regions, en anys de referència des de 1871 fins el 2007: es discuteixen les

xifres regionals i l'evolució de la desigualtat entre el Nord i el Sud pel que fa a l'esperança de vida, l'educació, el PIB per càpita, l'IDH (l'Índex de Desenvolupament Humà) en les seves diferents fórmules. L'article també avança una hipòtesi interpretativa per donar compte dels diferents patrons regionals: es basa en la distinció entre la modernització passiva i l'activa, que al seu torn es pot associar a la presència d'institucions extractives o inclusives.

A nivell regional, la modernització activa deriva del paper dels actors locals, mentre que la modernització passiva es deu a la intervenció de l'Estat amb limitada o nul·la participació de les elits locals. L'evidència de les regions d'Itàlia mostra que la modernització passiva en favor de les regions del Sud es va posar en pràctica primer a l'esperança de vida (sobretot durant l'era liberal), a continuació en l'educació (aproximadament durant els anys d'entreguerres), finalment en el PIB (en la segona meitat del segle XX). Al llarg del període 1871-2007, els resultats indiquen una alta convergència en el cas de l'esperança de vida, convergència incompleta en l'educació i divergència en el PIB.

Com a conseqüència d'aquests diferents patrons, la convergència en l'IDH va ser més intensa en els anys d'entreguerres i durant l'edat d'or. En aquest sentit, el Sud d'Itàlia sembla mostrar un patró similar al de la perifèria mundial: s'han trobat resultats anàlegs pel que fa a la convergència d'Amèrica Llatina, Àsia, Àfrica i Europa de l'Est cap als països de l'OCDE; i aquesta convergència es va deure principalment als components socials, com al Sud d'Itàlia.

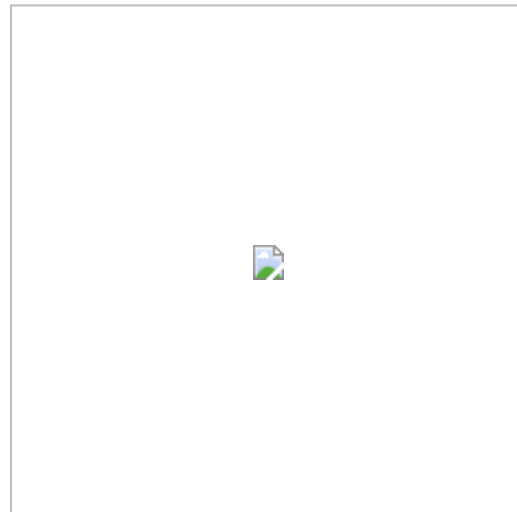

Figura 1: Diferents mesures de l'Índex de Desenvolupament Humà, Itàlia 1871-2007.

En el cas d'Itàlia, el mal resultat del Sud a llarg termini pot ser degut a dues raons diferents. En primer lloc, la modernització passiva al Sud estava lluny de ser satisfactòria: això és cert per al component d'educació, on més es podria haver fet en l'era liberal, sent la intervenció de l'Estat plenament funcionant només des de 1911 en endavant, amb la centralització del sistema. En segon lloc, la modernització passiva va fer que el sistema econòmic i social del Sud d'Itàlia fos més fràgil, per tant més subjecte a les pertorbacions externes. La crisi de 1970 va ser particularment perjudicial per al Sud, que des de llavors va deixar de convergir i mai no es va recuperar. Més en general, durant les últimes dècades Itàlia en el seu conjunt va estar per darrere de la resta dels països avançats, la qual cosa també significa que l'Estat italià va ser al seu torn menys capaç de promoure la modernització passiva al Sud.

Emanuele Felice

Departament d'Economia i d'Història Econòmica

ClaudioEmanuele.Felice@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)